

VISOKA POSLOVNA ŠKOLA STRUKOVNIH STUDIJA

NOVI SAD

ANALIZA FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

**Sanja Vlaović Begović
Stevan Tomašević**

Novi Sad, 2020. godina

mr Sanja Vlaović Begović
dr Stevan Tomašević

ANALIZA FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

Izdavač:

Visoka poslovna škola strukovnih studija, Novi Sad

Za izdavača:

dr Jelena Damnjanović

Recenzent:

dr Slobodanka Jovin

Elektronsko izdanje – pomoćna udžbenička građa (skripta)

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

657.62(075.8)

ВЛАОВИЋ Беговић, Сања, 1982-

Analiza finansijskih izveštaja [Elektronski izvor] / Sanja Vlaović Begović, Stevan Tomašević. - Novi Sad : Visoka poslovna škola strukovnih studija, 2020

Način pristupa (URL): <http://vps.ns.ac.rs>. - Opis zasnovan na stanju na dan 29.10.2020. - Nasl. s naslovnog ekrana. – Библиографија.

ISBN 978-86-7203-165-2

1. Томашевић, Стеван, 1984- [аутор]

а) Финансијски извештаји - Анализа б) Финансије - Извештаји – Анализа

COBISS.SR-ID 24477449

PREDGOVOR

Skripta *Analiza finansijskih izveštaja* je namenjena studentima Visoke poslovne škole strukovnih studija u Novom Sadu, ali i svim drugim korisnicima koji žele da se bolje upoznaju sa primenom analize finansijskih izveštaja i interpretacijom dobijenih rezultata. Skripta ima za cilj da predstavi najpre teorijsku osnovu o formi i sadržini finansijskih izveštaja, kao i da praktično prikaže sprovođenje analize na primerima finansijskih izveštaja konkretnog preduzeća koje posluje u Republici Srbiji. Savladavanjem predstavljenog gradiva studenti će biti u stanju da analiziraju i interpretiraju prinosni, imovinski i finansijski položaj preduzeća, ocene kreditni bonitet i predvide poslovni neuspeh preduzeća, da razumeju relevantnost informacija iz analize finansijskih izveštaja i da iste primenjuju u upravljačke svrhe.

Gradivo u skripti je izloženo u dva odeljka. *U prvom odeljku* su predstavljene teorijsko-metodološke postavke analize finansijskih izveštaja. S obzirom na složenost finansijskih izveštaja na osnovu kojih treba doći do zaključka o uspešnosti poslovanja nekog preduzeća, u skripti su najpre objašnjene metode koje se primenjuju u analiziranju složenih pojava. Zatim je predstavljen set instrumenata kvantitativne analize pomoću kojih će se stavljanjem u odnos ili upoređivanjem jedne veličine drugom donositi zaključci o rentabilnosti, likvidnosti i dr. Objasnjeni su razlozi korišćenja finansijskih izveštaja za različite grupe korisnika. S obzirom na to da su predmet analize finansijski izveštaji, neophodno je bilo predstaviti formu i detaljno analizirati sadržaj bilansnih pozicija osnovnog seta finansijskih izveštaja.

U drugom delu skripte je predstavljena analiza finansijskih izveštaja na konkretnom primeru, podeljena na pet delova. Svaki deo se sastoji iz teorijske podloge kojom se definiše vrsta analize, njen cilj i značaj za korisnike finansijskih izveštaja. Zatim, je na konkretnom primeru sprovedena analiza za dve uzastopne godine uz interpretaciju dobijenih rezultata. Vertikalnom i horizontalnom analizom bilansa stanja i bilansa ispeha se analizira učešće pojedinih bilansnih pozicija u određenoj celini i njihovu promenu vrednosti iz godine u godinu. Nadalje je u skripti predstavljena analiza prinosnog, imovinskog i finansijskog položaja, a pomoću Z scor modela analiziran je bonitet preduzeća. Na kraju poglavlja predstavljena je analiza kvaliteta prihoda i dobitka.

SADRŽAJ

I DEO - TEORIJSKO – METODOLOŠKE POSTAVKE ANALIZE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA	1
1.1. METODE, INSTRUMENTI I POSTUPCI ANALIZE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA	1
1.2. KORISNICI FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA	3
1.3. FINANSIJSKI IZVEŠTAJI.....	5
1.3.1. Bilans stanja	6
1.3.2. Forma bilansa stanja	7
1.3.3. Sadržina bilansa stanja.....	10
1.3.4. Bilans uspeha	14
1.3.5. Forma bilansa uspeha.....	18
1.3.6. Sadržina bilansa uspeha	20
1.3.7. Izveštaj o ostalom rezultatu	22
1.3.8. Izveštaj o promenama na kapitalu.....	24
1.3.9. Izveštaj o novčanim tokovima	30
1.3.10. Napomene uz finansijske izveštaje	35
II DEO – ANALIZA FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA NA PRAKTIČNOM PRIMERU	37
2.1. VERTIKALNA I HORIZONTALNA ANALIZA FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA	38
2.2. ANALIZA PRINOSNOG POLOŽAJA	45
2.2.1. Analiza strukture i rasporeda ukupnog prihoda	47
2.2.2. Analiza strukture i rasporeda poslovnog prihoda	51
2.2.3. Analiza strukture bruto finansijskog rezultata	53
2.2.4. Analiza rizika ostvarenja finansijskog rezultata i donje tačke rentabiliteta	54
2.2.5. Analiza finansijske moći.....	60
2.2.6. Analiza rentabilnosti (profitabilnosti).....	63
2.3. ANALIZA IMOVINSKOG POLOŽAJA	69

2.3.1. Analiza strukture operativne i poslovne imovine	69
2.3.2. Analiza fiksne imovine	71
2.3.3. Analiza strukture obrtne imovine.....	76
2.3.4. Analiza efikasnosti imovine.....	77
2.3.5. Analiza obrta obrtne imovine.....	79
2.4. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA.....	85
2.4.1. Analiza kratkoročne finansijske ravnoteže	86
2.4.2. Analiza likvidnosti na bazi koeficijenata	87
2.4.3. Analiza dugoročne finansijske ravnoteže	89
2.4.4. Analiza solventnosti, zaduženosti i sigurnosti	92
2.5. ANALIZA KVALITETA PRIHODA I DOBITKA.....	96
2.5. ANALIZA KREDITNOG BONITETA	98
LITERATURA.....	101

I DEO - TEORIJSKO – METODOLOŠKE POSTAVKE ANALIZE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

1.1. METODE, INSTRUMENTI I POSTUPCI ANALIZE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

Cilj analize finansijskih izveštaja jeste dobijanja saznanja o uspešnosti poslovanja, prinosnoj, imovinskoj i finansijskoj snazi posmatranog preduzeća. Sprovođenje analize zahteva korišćenje određenih metoda, instrumenata i postupaka koje međusobnim povezivanjem bilansnih pozicija utvrđuju poslovni bonitet preduzeća.

Metoda se može definisati kao „planirani postupak određene strukture koji se primenjuje zbog ostvarenja nekog cilja, odnosno postizanja nekog efekta” (Tintor, 2009, str. 168). U slučaju analize finansijskih izveštaja preduzeća, taj postupak bi podrazumevao raščlanjavanje finansijskog izveštaja, a u cilju otkrivanja uspešnosti i rezultata poslovanja, kao i davanja smernica za dalji opstanak, rast i razvoj preduzeća. Metode daju odgovor na pitanje: kako analizirati određenu složenu pojavu? Neke od osnovnih metoda analize možemo svrstati u sledeću grupu:

- metod raščlanjavanja,
- metod upoređivanja,
- metod izbora jedinice mere,
- metod sintetizovanja (uopštavanja),
- metod izolacije (eliminacije),
- metod uzročnosti (korelacije).

Metod raščlanjavanja se može primenjivati samo nad predmetom koji je složen, čime se, primenom dedukcije, upoznaje kvalitativni sastav datog predmeta, odnosno njegova struktura, sastavni elementi. Raščlanjavanje nekog predmeta može se vršiti po predmetu, vremenu i prostoru. Raščlanjavanje po predmetu daje odgovor na čemu su nastale promene u strukturi elemenata i zahteva da se složeni predmet analize raščlani na predmete koji su manje složeni, odnosno na predmete koji imaju iste karakteristike sa određene tačke gledišta (Rodić, Vukelić, & Andrić, 2011, str. 106).

Primeru radi, raščlanjavanje obaveza prema vrsti na obaveze iz poslovanja, obaveze za poreze, finansijske obaveze, ostale obaveze i drugo. Raščlanjavanje po vremenu daje odgovor na pitanje kada su se desile promene u strukturi elemenata. Na primer, obaveze možemo raščlaniti po vremenu na one koje moramo izmiriti u kratkom, srednjem ili dugom roku, itd. Raščlanjavanje u prostoru daje odgovor na pitanje: gde su nastale promene u strukturi elemenata? Da li u preduzeću, pogonu, proizvodnim fazama? Primeru radi, obaveze prema dobavljačima možemo raščlaniti na one koje su nastale u proizvodnoj, nabavnoj, marketing funkciji itd.

Metod upoređivanja je metod za čiju primenu je potrebno da postoje najmanje dve pojave koje se međusobno upoređuju u dva različita vremenska perioda ili prostora, i da je obezbeđena njihova uporedivost, odnosno da pojave imaju iste karakteristike i da su kvantitativno izražene jedinicama mere iste vrednosti. U analizi razlikujemo upoređivanje prema vremenu, prostoru, normi, pravilu i aksiomu (Rodić, Vukelić, & Andrić, 2011, str. 109).

Metod izbora jedinice mere. S obzirom na to da se analiza bilansa sastoji iz kvalitativne i kvantitativne komponente, da bi se merenje uopšte omogućilo moraju da postoje dve veličine od kojih jedna predstavlja jedinicu mere, a druga masu koja se meri. Date dve stavke moraju ispunjavati sledeće uslove (Rodić, Vukelić, & Andrić, 2011, str. 107):

- jedinica mere i masa koja se meri moraju imati ista obeležja (karakteristike) odnosno moraju imati istu definiciju, biti iste kategorije, odnosno moraju kvantitativno izražavati isti predmet,
- moraju biti izražene u istim jedinicama mere,
- jedinice mere moraju imati iste vrednosti, tj. kako se bilansne analize izražavaju novčanim jedinicama, novčane jedinice moraju imati istu kupovnu moć.

Metod sintetizovanja (uopštavanja) je metod čija se suština svodi na povezivanje relevantnih činjenica do kojih se došlo primenom ostalih metoda analize, odakle proizilazi da metoda sintetizovanja nastupa u procesu ocenjivanja, u završnoj fazi analize. Primenom ove metode posebno dolazi do izražaja kreativnost analitičara, njegova moć zapažanja i izvlačenja valjanih zaključaka o uspešnosti ili neuspešnosti poslovanja preduzeća.

Metod izolacije (eliminacije) polazi od identifikovanja pozitivnih i negativnih faktora koji imaju uticaja na promene u poslovanju, a zatim njihovog razvrstavanja na bitne, manje bitne i zanemarljive faktore, čime se sužava polje analiziranja, odnosno istraživanja i olakšava donošenje zaključaka.

Metod uzročnosti (korelacije). Kako je svaka poslovna pojava posledica posrednog ili neposrednog delovanja neke druge pojave, potrebno je ispitati datu međuzavisnost u cilju valjanog analitičkog zaključivanja. Upravo je suština metode uzročnosti, kao jedne od matematičkih metoda, ispitivanje i otkrivanje uzročno-posledičnih veza i odnosa, kao i određivanje njihovog intenziteta, odnosno jačine među ekonomskim pojavama i procesima poslovanja (Malešević, & Starčević, 2010, str. 100-101).

Pored metoda, a radi potpunog ispunjenja zadatka analize performansi preduzeća, analitičaru stoji na raspolaganju i set instrumenata i pristupa analizi finansijskih izveštaja. Instrumenti koji će se koristiti kroz rad su takozvani odnosi veličina, odnosno instrumenti kvantitativne analize koji podrazumevaju stavljanje u odnos ili upoređivanje jedne veličine drugom. Razlikujemo sledeće odnose veličina (Rodić, Vukelić, & Andrić, 2011, str. 116-117):

- Razmera do koje se dolazi ako kratimo istim brojevima dve ili više veličina izraženih u apsolutnim brojevima, sve do one mere kada više nema mogućnosti da se vrši dalje skraćivanje istim brojem.
- Koeficijent ili racio koji se dobija podelom jedne veličine drugom, čime se izražava odnos datih veličina ili relativna veličina njihove uslovljenosti.
- Indeks predstavlja odnos dve veličine koji pokazuje njihovu relativnu promenu u određenom periodu.
- Procenat predstavlja izražavanje relativne promene u procentima.

1.2. KORISNICI FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

Kako su finansijski izveštaji ne samo izvori informacija o imovini, kapitalu, obavezama, ostvarenom rezultatu i novčanim tokovima, već i bitno ishodište za donošenje poslovnih odluka, javlja se potreba poznavanja instrumenata i tehnika analize performansi preduzeća od strane korisnika finansijskih izveštaja. „Konačni rezultat analize performansi preduzeća obično je neka poslovna odluka” (Stevanović, Malinić, & Milićević, 2007, str. 655). Sledstveno, nerazumevanje finansijskih izveštaja za svakog ko učestvuje u procesu korporativnog upravljanja može biti ozbiljan problem koji može rezultirati pogrešnim poslovnim odlukama. Lančano, pogrešne poslovne odluke mogu proizvesti velike gubitke sa nepopravljivim posledicama.

Različiti pristupi analizi performansi preduzeća zapravo proizilaze iz različitih pojedinačnih ciljeva i informacionih zahteva učesnika korporativnog upravljanja. Učesnike korporativnog upravljanja, ili korisnike finansijskih izveštaja možemo podeliti na interne i eksterne.

U **interne korisnike** ubrajamo vlasnike kapitala, menadžment, zaposlene radnike, sindikate i stručne službe. **Eksterni korisnici** su investitori, kreditori, kupci, dobavljači, država, državne agencije i njeni organi, poreski organi, statistički zavod i privredne komore, razna udruženja i institucije, kao i sama javnost.

Vlasnici kapitala ili investitori u širem smislu, zapravo su već postojeći vlasnici akcija. Vlasnicima, kao investitorima kapitala, potrebne su informacije iz finansijskih izveštaja kako bi procenili sadašnju i očekivanu finansijsku poziciju preduzeća, dugoročnu (solventnost) i kratkoročnu (likvidnost) finansijsku sigurnost. Na bazi tih informacija investitori donose odluke o novom investiranju u preduzeće (kupovina akcija), zadržavanju ili dezinvestiranju (prodaja postojećih akcija), nagrađivanju ili smenjivanju postojećeg menadžmenta preduzeća itd.

Investitori u užem smislu zapravo su potencijalni ulagači u preduzeće. Kako investitori ne vole mnogo da rizikuju, pre nego što odluče koliko i da li da

investiraju u dato preduzeće, žele da imaju blagovremene informacije o performansama datog preduzeća. Buduće investitore najviše zanima sposobnost preduzeća da isplati dividende i samim tim opstanak preduzeća u dugom roku.

Poslovno-finansijski i upravljački ciljevi **menadžmenta** jesu rentabilnost ukupnog kapitala u dugom roku, kao i dugoročna i kratkoročna finansijska sigurnost preduzeća (solventnost i likvidnost). Odatle i proizilaze specifične informacione potrebe prilikom analize performansi preduzeća. Naime, da bi menadžment ostvario naznačene ciljeve, pored eksterne analize finansijskih izveštaja, nameće se i potreba za internom kratkoročnom analizom. Interna analiza podrazumeva kratkoročne bilanse za celo preduzeće ili po profitnim centrima u divizionarno strukturiranim preduzećima. Upravo je ova potreba menadžmenta za detaljnijom i sveobuhvatnijom analizom uslovlila razvoj upravljačkog ili menadžerskog računovodstva unutar preduzeća.

Zaposleni radnici i sindikati zainteresovani su za informacije o stabilnosti i profitabilnosti preduzeća, mogućnostima dugoročnog opstanka, rasta i razvoja preduzeća. Oni koriste date informacije da bi procenili sigurnost radnog mesta, visinu zarada, mogućnosti preduzeća da isplati zarade i druge izdatke upućene njima, učešće zaposlenih u dobitku i slično.

Kreditori su zainteresovani za analizu performansi preduzeća da bi procenili da li će krediti sa pripadajućom kamatom biti blagovremeno vraćeni. Kreditori koji odobravaju kratkoročne kredite zainteresovani su za procenu likvidnosti preduzeća i mogućnosti generisanja novčanog toka. Kreditori koji odobravaju dugoročne kredite zainteresovani su za procenu profitabilnosti preduzeća i mogućnost generisanja novčanog toka u budućnosti.

Dobavljači i drugi poslovni poverioci. U zavisnosti od toga da li su u pitanju kratkoročni ili dugoročni poverioci, determinišu se i njihovi ciljevi u vezi analize performansi preduzeća. Kratkoročni poverioci pretežno su zainteresovani za kratkoročnu finansijsku sigurnost preduzeća (likvidnost) i mogućnost preduzeća da održi dinamičku ravnotežu novčanih priliva i odliva. Dugoročni poverioci više su zainteresovani za pokazatelje dugoročne finansijske sigurnosti i dugoročnog ostvarivanja i predviđanja tokova sredstava i gotovine. Ne treba bukvalno shvatiti ovu podelu „interesovanja” za specifične delove analize performansi preduzeća. Naravno da su i kratkoročni poverioci, a tako i dugoročni zainteresovani za celokupnu sliku uspešnosti preduzeća, naročito ukoliko u preduzeću vide trajnog finansijskog poslovnog partnera.

S druge strane, **kupci** su zainteresovani za analizu performansi preduzeća kako bi procenili mogućnosti razvoja dugoročne saradnje i pouzdanih dobavljača.

Država, državne agencije i njeni regulatorni organi zainteresovani su za finansijske izveštaje kako bi efikasno vodili ekonomsku politiku zemlje i što

efikasnije doprinosili ekonomskom rastu i razvoju. Regulatorni organi raspodeljuju resurse, regulišu poslovanje, monetarnu politiku, poresku politiku, politiku zapošljavanja (Rodić, Vukelić, & Andrić, 2011, str. 6). U pitanju je uopšten, ali obuhvatan informativni interes za analizu rentabilnosti, solventnosti i likvidnosti preduzeća.

Javnost takođe ima uopšten, ali sveobuhvatan interes za informacije o trendu i razvoju poslovanja, prosperitetu preduzeća i njegovom delokrugu. Služi se finansijskim izveštajima kako bi planirala i analizirala zaposlenost stanovništva i na taj način doprinela lokalnoj ekonomiji.

Poreski organi, statistički zavod i privredne komore služe se finansijskim izveštajima kao izvorom raznovrsnih podataka (o količini, vrednosti, zaradama, obimu proizvodnje, prodaje, izvozu, uvozu itd.) radi utvrđivanja poreske osnovice, radi izračunavanja raznih statističkih podataka itd.

1.3. FINANSIJSKI IZVEŠTAJI

Finansijski izveštaj najpotpunije interpretira i saopštava sve poslovno-finansijske transakcije koje su neophodne za kvalitetnu analizu performansi preduzeća. Finansijski izveštaj predstavlja računovodstvenu, poslovno-finansijsku, statističku, ekonomsku i društvenu pojava. Njegov cilj je istinito i objektivno prikazivanje finansijske pozicije, promena finansijske pozicije i rezultata poslovanja (Dmitrović Šaponja, 2010, str. 72). Analizom finansijskog izveštaja, odnosno analizom performansi preduzeća dolazi se do zaključka zašto su rezultati poslovanja takvi, šta su uzroci a šta posledice takvog stanja.

Na kraju poslovne godine se sistematizovano prikupljene informacije o poslovnim događajima preduzeća predstavljaju u formi izveštaja, koji predstavljaju osnovu za donošenje poslovnih odluka. Kompletan set redovnih godišnjih finansijskih izveštaja velikih pravnih lica, srednjih pravnih lica, pravnih lica koja imaju obavezu sastavljanja konsolidovanih godišnjih finansijskih izveštaja (matična pravna lica), javnih društava, odnosno društava koja se pripremaju da postanu javna, u skladu sa zakonom kojim se uređuje tržište kapitala, nezavisno od veličine u Republici Srbiji obuhvata (Zakon o računovodstvu, 2019, čl. 29):

- Bilans stanja
- Bilans uspeha
- Izveštaj o ostalom rezultatu
- Izveštaj o promenama na kapitalu
- Izveštaj o tokovima gotovine
- Napomene uz finansijske izveštaje.

Mala pravna lica i preduzetnici imaju obavezu sastavljanja i obelodanjivanja bilansa stanja, bilansa uspeha i napomena uz finansijske izveštaje. Mikro pravna lica i druga pravna lica koja se finansiraju pored sopstvenih prihoda i iz

javnih prihoda ili namenskih izvora, imaju obavezu sastavljanja bilansa stanja i bilansa uspeha.

Finansijski izveštaji se sastavljaju za određeni vremenski period. Obično je to period od jedne kalendarske godine, ali za potrebe korisnika finansijski izveštaji se mogu sastavljati na polugodišnjem nivou ili kvartalno. Za potrebe poslovnog odlučivanja, sastavljanje finansijskih izveštaja u kraćim vremenskim intervalima je poželjno. Finansijski izveštaji se sastavljaju i pre 31.12. u uslovima kada se menja pravna forma privrednog društva, u uslovima merdžera i akvizicije i sl. U Republici Srbiji postoji obaveza godišnjeg sastavljanja i obelodanjivanja finansijskih izveštaja, s tim što se set finansijskih izveštaja razlikuje u odnosu na veličinu preduzeća i obavezu primenjivanja standarda izveštavanja. Pravna lica i preduzetnici čija se poslovna godina poklapa sa kalendarskom, dužni su da dostave redovne godišnje finansijske izveštaje Agenciji za privredne registre najkasnije do 31. marta sledeće godine, odnosno do 30. aprila za konsolidovane finansijske izveštaje (Zakon o računovodstvu, 2019, čl. 44).

1.3.1. Bilans stanja

Bilans stanja predstavlja finansijski izveštaj koji, na određen dan, prikazuje sa jedne strane vrednost imovine koju preduzeće poseduje, a sa druge strane prikazuje vrednost izvora finansiranja te imovine. Prikaz veličine i strukture imovine se prikazuje na strani aktive bilansa stanja, dok se prikaz izvora finansiranja (kapitala i obaveza) prikazuje na strani pasive. Osnovno bilansno pravilo glasi da obe strane bilansa stanja moraju biti u ravnoteži, odnosno:

$$\text{AKTIVA (Poslovna imovina)} = \text{PASIVA (Kapital + Obaveze)}$$

iz čega proizilazi da je vrednost kapitala jednaka razlici između ukupne vrednosti imovine i ukupnih obaveza, odnosno:

$$\text{KAPITAL} = \text{AKTIVA} - \text{OBAVEZE}$$

Na strani aktive se prikazuju sva sredstva kojima preduzeće raspolaže da bi ostarilo svoje ciljeve. Sredstva se mogu podeliti na osnovna i obrtna. Osnovna sredstva se smatraju dugoročno veznim sredstvima, jer se koriste duže od jedne godine, postepeno se troše, odnosno postepeno prenose svoju vrednost na gotove proizvode. U osnovna sredstva se svrstavaju nekretnine, postrojenja, oprema, zemljište, biološka sredstva, dugoročni finansijski plasmani i dugoročna potraživanja. Obrtna sredstva su sredstva koja odjednom prenose svoju vrednost na gotove proizvode i smatraju se kratkoročno veznim sredstvima (osim stalnih zaliha). U obrtna sredstva se svrstavaju zalihe, potraživanja, gotovina, kratkoročni finansijski plasmani, porez na dodatnu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja.

Na strani pasive se prikazuju izvori finansiranja sredstava prikazanih na strani aktive. Mogu biti:

- sopstveni izvori (kapital) preduzeća koji se sastoje iz osnovnog kapitala (akcionarski, udeli, ulozi, državni, društveni kapital), rezervi i neraspoređene dobiti i
- pozajmljeni izvori (obaveze) preduzeća koji se sastoje iz dugoročnih obaveza (rok vraćanja duži od godinu dana) i kratkoročnih obaveza (rok vraćanja kraći od godinu dana).

Poredak pozicija u bilansu stanja zavisi od usvojenog principa likvidnosti¹ koji pozicije može iskazivati po:

- principu rastuće likvidnosti i opadajuće dospelosti po kom su pozicije na strani aktive prikazane po rastućoj likvidnosti (najpre se iskazuju sredstva koja su najmanje likvidna (osnovna sredstva), a zatim sredstva koja su likvidnija (zalihe, potraživanja, plasmani, gotovina)). Pozicije na strani pasive se iskazuju po opadajućoj dospelosti, od sopstvenog kapitala kao trajnog izvora sredstava, preko dugoročnih obaveza do kratkoročnih obaveza koje najpre dospevaju za plaćanje.
- Principu opadajuće likvidnosti i rastuće dospelosti po kom su pozicije na strani aktive prikazane po opadajućoj likvidnosti, odnosno najpre se iskazuju najlikvidnije pozicije, pa manje likvidne, do najnelikvidnijih pozicija (gotovina, plasmani, potraživanja, zalihe, osnovna sredstva). Pozicije na strani pasive se iskazuju po rastućoj dospelosti, odnosno najpre se iskazuju obaveze koje prve dospevaju (kratkoročen obaveze), zatim dugoročne obaveze i kapital.

U Republici Srbiji se pozicije u bilansu stanja iskazuju po principu rastuće likvidnosti i opadajuće dospelosti.

1.3.2. Forma bilansa stanja

Bilans stanja po svojoj formi može da predstavlja jednostrani ili dvostrani pregled imovine i kapitala. Jednostrani prikaz podrazumeva najpre iskazivanje imovine preduzeća (aktive), ispod koje se iskazuju izvori finansiranja (pasiva). Dvostrani prikaz podrazumeva da se na levoj strani iskazuje imovina, a na desnoj strani izvori finansiranja.

Ministar nadležan za poslove finansija u RS propisuje sadržinu i formu obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge i preduzetnike. Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge i preduzetnike je dat u nastavku

---

¹ Princip likvidnosti sredstva posmatra po brzini pretvaranja u likvidan oblik, odnosno gotovinu kao najlikvidniji oblik sredstava.

(Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge i preduzetnike, 2014).

Popunjava pravno lice																							
Matični broj										Šifra delatnosti					PIB								
Naziv																							
Sedište																							

BILANS STANJA

na dan _____ 20 __. Godine

- u hiljadama dinara -

Grupa računa, račun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos		
				Tekuća godina	Prethodna godina	
					Krajnje stanje 20__.	Početno stanje 01.01.20__.
1	2	3	4	5	6	7
00	A. UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0001				
	B. STALNA IMOVINA (0003 + 0010 + 0019 + 0024 + 0034)	0002				
01	I. NEMATERIJALNA IMOVINA (0004 + 0005 + 0006 + 0007 + 0008 + 0009)	0003				
02	II. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (0011 + 0012 + 0013 + 0014 + 0015 + 0016 + 0017 + 0018)	0010				
03	III. BIOLOŠKA SREDSTVA (0020 + 0021 + 0022 + 0023)	0019				
04. osim 047	IV. DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (0025 + 0026 + 0027 + 0028 + 0029 + 0030 + 0031 + 0032 + 0033)	0024				
05	V. DUGOROČNA POTRAŽIVANJA (0035 + 0036 + 0037 + 0038 + 0039 + 0040 + 0041)	0034				
288	V. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	0042				
	G. OBRTNA IMOVINA (0044 + 0051 + 0059 + 0060 + 0061 + 0062 + 0068 + 0069 + 0070)	0043				
Klasa 1	I. ZALIHE (0045 + 0046 + 0047 + 0048 + 0049 + 0050)	0044				
20	II. POTRAŽIVANJA PO OSNOVU PRODAJE (0052 + 0053 + 0054 + 0055 + 0056 + 0057 + 0058)	0051				
21	III. POTRAŽIVANJA IZ SPECIFIČNIH POSLOVA	0059				
22	IV. DRUGA POTRAŽIVANJA	0060				

236	V. FINANSIJSKA SREDSTVA KOJA SE VREDNUJU PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA	0061				
23 osim 236 i 237	VI. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (0063 + 0064 + 0065 + 0066 + 0067)	0062				
24	VII. GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA	0068				
27	VIII. POREZ NA DODATU VREDNOST	0069				
28 osim 288	IX. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	0070				
	D. UKUPNA AKTIVA = POSLOVNA IMOVINA (0001 + 0002 + 0042 + 0043)	0071				
88	Đ. VANBILANSNA AKTIVA	0072				
	PASIVA	AOP	Napomena broj	Iznos		
Tekuća godina				Prethodna godina		
				Krajnje stanje 20__.	Početno stanje 01.01.20__.	
	A. KAPITAL (0402 + 0411 - 0412 + 0413 + 0414 + 0415 - 0416 + 0417 + 0420 - 0421) ≥ 0 = (0071 - 0424 - 0441 - 0442)	0401				
30	I. OSNOVNI KAPITAL (0403 + 0404 + 0405 + 0406 + 0407 + 0408 + 0409 + 0410)	0402				
31	II. UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0411				
047 i 237	III. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE	0412				
32	IV. REZERVE	0413				
330	V. REVALORIZACIONE REZERVE PO OSNOVU REVALORIZACIJE NEMATERIJALNE IMOVINE, NEKRETNINA, POSTROJENJA I OPREME	0414				
33 osim 330	VI. NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI I DRUGIH KOMPONENTI OSTALOG SVEOBUHVAATNOG REZULTATA (potražna salda računa grupe 33 osim 330)	0415				
33 osim 330	VII. NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI I DRUGIH KOMPONENTI OSTALOG SVEOBUHVAATNOG REZULTATA (dugovna salda računa grupe 33 osim 330)	0416				
34	VIII. NERASPOREĐENI DOBITAK (0418 + 0419)	0417				
	IX. UČEŠĆE BEZ PRAVA KONTROLE	0420				

35	X. GUBITAK (0422 + 0423)	0421				
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I OBAVEZE (0425 + 0432)	0424				
40	I. DUGOROČNA REZERVISANJA (0426 + 0427 + 0428 + 0429 + 0430 + 0431)	0425				
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE (0433 + 0434 + 0435 + 0436 + 0437 + 0438 + 0439 + 0440)	0432				
498	V. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	0441				
42 do 49 (osim 498)	G. KRATKOROČNE OBAVEZE (0443 + 0450 + 0451 + 0459 + 0460 + 0461 + 0462)	0442				
42	I. KRATKOROČNE FINANSIJSKE OBAVEZE (0444 + 0445 + 0446 + 0447 + 0448 + 0449)	0443				
430	II. PRIMLJENI AVANSI, DEPOZITI I KAUCIJE	0450				
43 osim 430	III. OBAVEZE IZ POSLOVANJA (0452 + 0453 + 0454 + 0455 + 0456 + 0457 + 0458)	0451				
44, 45 i 46	IV. OSTALE KRATKOROČNE OBAVEZE	0459				
47	V. OBAVEZE PO OSNOVU POREZA NA DODATU VREDNOST	0460				
48	VI. OBAVEZE ZA OSTALE POREZE, DOPRINOSE I DRUGE DAŽBINE	0461				
49 osim 498	VII. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	0462				
	D. GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA (0412 + 0416 + 0421 - 0420 - 0417 - 0415 - 0414 - 0413 - 0411 - 0402) ≥ 0 = (0441 + 0424 + 0442 - 0071) ≥ 0	0463				
	Đ. UKUPNA PASIVA (0424 + 0442 + 0441 + 0401 - 0463) ≥ 0	0464				
89	E. VANBILANSNA PASIVA	0465				

1.3.3. Sadržina bilansa stanja

Pravilnikom o Kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva, zadruge i preduzetnike se propisuje Kontni okvir i bliže određuje sadržaj aktivnih i pasivnih računa Pravilnik o Kontnom okviru i sadržini račun u Kontnom okviru za privredna društva, zadruge i preduzetnike, 2020).

Na strani aktive bilansa stanja, u okviru klase 0 - Upisani a neuplaćeni kapital i stalna imovina se prikazuju sledeće grupe računa:

00 – Upisani a neuplaćeni kapital – Osnivač/i ne mora odmah da uplati ceo iznos upisanog kapitala. Iznos kapitala (akcije, udeli, ulozi) koji je upisan, a nije uplaćen se vodi u okviru ove grupe računa. Reč je o vrednosti koju privredno društvo potražuje od osnivača.

01 – Nematerijalna imovina – Nematerijalna imovina predstavlja imovinu koja nema fizička svojstva, ali se može identifikovati. Njena vrednost doprinosi uvećanju vrednosti kapitala preduzeća. Na računima grupe 01 se iskazuju ulaganja u razvoj, patenti, licence, softver, gudvil i ostali oblici nematerijalne imovine.

02 – Nekretnine, postrojenja i oprema – Deo stalne imovine koji je privredno društvo nabavilo radi obavljanja poslovne aktivnosti i očekuje da koristi duže od jednog obračunskog perioda. Odmeravaju se po nabavnoj vrednosti / ceni koštanja. Na računima grupe 02 se iskazuje zemljište, građevinski objekti, postrojenja i oprema, investicione nekretnine i ostale nekretnine, postrojenja i oprema.

03 – Biološka sredstva – Pod biološkim sredstvom se obuhvata živa životinja ili biljka (domaće životinje za proizvodnju mleka, mesa, industrijske biljke, voćke, vinova loza i sl.) koje se koriste u procesu poljoprivredne proizvodnje.

04 – Dugoročni finansijski plasmani – Ulaganja privrednog društva od kojih se očekuje dugoročna korist u vidu finansijskog prihoda. Na računima grupe 04 se iskazuju krediti koje društvo odobrava sa rokom dospeća preko godinu dana, pod određenom kamatnom stopom, zatim, učešća u kapitalu, otkup sopstvenih akcija ili investiranje u dugoročne hartije od vrednosti koje se drže do dospeća.

05 – Dugoročna potraživanja – Dugoročna potraživanja podrazumevaju potraživanja privrednog društva od matičnih, zavisnih ili povezanih lica sa rokom dospeća dužim od godinu dana. Takođe se prikazuju potraživanja po osnovu prodaje na robni kredit ili finansijski lizing. Sva sumnjiva i sporna potraživanja kod kojih postoji rizik da se neće u celosti ili uopšte naplatiti prikazuju se u okviru ove grupe računa.

U okviru klase 1 – Zalihe i stalna sredstva namenjena prodaji, prikazuju se sledeće grupe računa:

10 – Zalihe materijala – Za potrebe procesa proizvodnje preduzeće nabavlja materijal: osnovni i pomoćni, sirovine, gorivo i mazivo. U okviru grupe 10 se iskazuju i rezervni delovi, kao i alat i inventar koji se u celini otpisuju u momentu stavljanja u upotrebu.

11 – Nedovršena proizvodnja – Karakteristika ove grupe računa jeste da prikazuje početno stanje i smanjenje ili povećanje vrednosti zaliha proizvodnje, nedovršenih proizvoda, poluproizvoda i delova, na kraju izveštajnog perioda. U toku redovne poslovne godine se ne knjiže promene na ovoj grupi računa.

12 – Gotovi proizvodi – Kao i kod prethodne grupe računa, knjiženje se vrši samo na početku i na kraju izveštajnog perioda. Vrednost gotovih proizvoda nastalih u procesu proizvodnje se vrednuje po ceni koja je određena računovodstvenim politikama.

13 – Roba – Zalihe robe su namenjene daljoj prodaji, a analaze se u skaldištu ili prodajnim objektima. Na računima grupe 13 se iskazuje se i roba na putu, u tranzitu, u obradi. U zavisnosti od metode po kojoj se vode zalihe robe (nabavna vrednost, prodajna cena bez pdv-a, prodajna cena sa pdv-om) u okviru ove grupe računa iskazuje se ukalkulisani porez na dodatu vrednost (pdv) i ukalkulisana razlika u ceni robe.

14 - Stalna imovina koja se drži za prodaju i prestanak poslovanja – Nematerijalna imovina, nekretnine, postrojenja, oprema, zemljište, biološka sredstva koja se nabavljaju sa ciljem dalje prodaje tretiraju se kao zalihe i knjiže u okviru grupe računa 14.

15 - Plaćeni avansi za zalihe i usluge – Privredno društvo može unapred da plati materijal, robu ili uslugu dobavljaču u zemlji ili inostranstvu, na osnovu avansnog računa. Preuzimanjem unapred plaćenog materijala, robe ili usluge, rasknjižava se vrednost plaćenih avansa za iznos konačnog računa.

U okviru klase 2 – Kratkoročna potraživanja i plasmani, novčana sredstva i aktivna vremenska razgraničenja, prikazuju se sledeće grupe računa:

20 – Potraživanja po osnovu prodaje – Potraživanja za prodatu robu, proizvode i usluge od kupaca u zemlji i inostranstvu, iskazuju se na grupi računa 20.

21 – Potraživanja iz specifičnih poslova – Pod specifičnim poslovima spadaju komisiona prodaja (u kojoj komisionar posreduje radeći u svoje ime, ali za račun komitenta koji je proizvođač ili vlasnik robe) i konsignaciona prodaja (prodaja tuđe, uvezene, neocarinjene robe u tuđe ime i za tuđ račun). Na računima grupe 21 se iskazuju još i potraživanja od izvoznika, po osnovu uvoza za tuđ račun i ostala potraživanja iz specifičnih poslova.

22 – Druga potraživanja – U druga potraživanja spadaju potraživanja od državnih organa i organizacija, od zaposlenih na osnovu akontacija za službeni put, po osnovu naknade štete ili manjkova za koji su odgovorni. Ukoliko osiguranje pokriva štetu, na ovoj grupi računa se iskazuju potraživanja od osiguravajućih društava. Privredno društvo potražuje i za više plaćen porez na dobit ili više plaćene poreze i doprinose. Na osnovu ugovora o kreditu, potražuje ugovorenu kamatu i zateznu kamatu.

23 – Kratkoročni finansijski plasmani – Plasmani u kratkoročne hartije od vrednosti, kredite i zajmove sa rokom dospeća kraćim od godinu dana.

24 – Gotovinski ekvivalenti i gotovina – Za potrebe nesmetanog obavljanja poslovne aktivnosti i održavanja likvidnosti, ova grupa računa ima poseban značaj jer se na njoj iskazuje novac na dinarskim i deviznim računima, blagajni, ali i HOV koje su neposredno unovčive, kao i depoziti po viđenju i plemeniti metali.

27 – Porez na dodatu vrednost – Sva privredna društva koja posluju u sistemu pdv-a imaju obavezu da u okviru ove grupe računa iskazuju pdv u primljenim

fakturama. Pdv se razvrstava po vrsti stope oporezivanja (opšta, posebna), da li je reč o avansima, uvozu ili poljoprivrednicima.

28 – Aktivna vremenska razgraničenja – U grupu računa 28 se iskazuju unapred plaćeni troškovi za narednu poslovnu godinu i unapred obračunati, a nefakturisani prihodi po osnovu kojih su nastali troškovi u tekućoj godini.

Na strani pasive bilansa stanja u okviru klase 3 – Kapital prikazuju se sledeće grupe računa:

30 – Osnovni kapital – U zavisnosti od pravne forme privrednog društva razlikovaće se i konta na kojima su iskazane vrednosti kapitala. Osnovni kapital se formira prilikom osnivanja društva, a u toku poslovanja može doći do njegovog povećanja ili smanjenja vrednosti. Razlikuje se akcionarski kapital, udeli, ulozi, državni, društveni, zadružni i ostali kapital.

31 – Upisani, a neuplaćeni kapital – predstavlja kapital koji osnivač nije uplatio, a obaveza se da će uplatiti. Ova grupa računa je povezana sa grupom računa 00 na strani aktive. Uplatom osnivača upisanog kapitala račun u grupi 31 i 00 se zatvaraju.

32 – Rezerve – Obavezne zakonske rezerve i statutarne rezerve.

33 – Revalorizacione rezerve i nerealizovani dobiti i gubici – Vrednovanje nekretnina, postrojenja, opreme i nematerijalne imovine po fer vrednosti izazivaju promenu njihove vrednosti na strani aktive, dok se ta promena na strani pasive evidentira u okviru grupe 33.

34 – Neraspoređeni dobitak – Dobitak iskazan u bilansu uspeha na kraju godine se evidentira na grupi računa 34 u pasivi bilansa stanja. Pored dobitka tekuće godine, u ovoj grupi računa se prikazuje i neraspoređeni dobitak ranijih godina, dok uprava ne donese odluku o raspoređivanju tog dobitka.

35 – Gubitak – Ukoliko je preduzeće na kraju godine ostvarilo gubitak u bilansu uspeha, taj gubitak se evidentira u grupi računa 35 pasive bilansa stanja. U okviru ove grupe računa se prikazuju i gubici ranijih godina. Gubitak privredno društvo pokriva iz neraspoređenog dobitka ranijih godina ili iz rezervi.

U okviru klase 4 – Dugoročna rezervisanja, obaveze i pasivna vremenska razgraničenja, prikazuju se sledeće grupe računa:

40 – Dugoročna rezervisanja – U skladu sa računovodstvenim politikama i MRS privredno društvo vrši dugoročna rezerveisanja za troškove koji mogu nastati u garantnom roku, u sudskim sporovima, naknade za zaposlene (jubilarne nagrade, otpremnine i sl.). Dugoročna rezervisanja koja nisu iskorišćena, ukidaju se u korist prihoda.

41 – Dugoročne obaveze – Obaveze privrednog društva koje dospevaju u roku dužem od godinu dana se prikazuju u grupi računa 4, a mogu se javiti u vidu

dugoročnih kredita, zajmova, finansijskog lizinga ili obaveza po osnovu emitovanih hartija od vrednosti.

42 – Kratkoročne finansijske obaveze – Obaveze po uzetim kreditima, zajmovima, emitovanim HOV, a dospevaju u roku kraćem od godinu dana se evidentiraju u grupi računa 42.

43 – Obaveze iz poslovanja – U grupi računa 43 preovlađuju obaveze prema dobavljačima za kupljen materijal ili robu koja nije plaćena. Takođe, primljeni avansi predstavljaju obavezu privrednog društva da isporuči robu ili gotove proizvode koje je kupac unapred platio i evidentiraju se u grupi računa 43. Ukoliko društvo izda čekove ili menice za izmirenje obaveza prema poveriocima, u ovoj grupi računa se evidentira obaveza po izdatim čekovima i menicama.

44 – Obaveze iz specifičnih poslova – Obaveze proistekle iz komisije i konsignacione prodaje, obaveze prema uvozniku ili obaveze proistekle na osnovu izvoza na tuđ račun predstavljaju obaveze iz specifičnih poslova.

45 – Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada – Privredno društvo je u obavezi da obračunava i isplaćuje zaradu svojim zaposlenim radnicima. Pored neto zarade, društvo je u obavezi da obračuna i plati poreze i doprinose na zaradu u skladu sa zakonskim propisima.

46 – Druge obaveze – U okviru grupe računa 46 se evidentiraju obaveze za kamate, dividende, obaveze prema članovima upravnog i nadzornog odbora, zaposlenima i dr.

47 – Obaveze za porez na dodatu vrednost – Na proizvode, robu ili usluge koje privredno društvo prodaje obavezno je da obračuna i plati pdv.

48 – Obaveze za ostale poreze, doprinose i ostale dažbine – Obaveze za porez na dobit, ostale poreze i doprinose i akcize se knjiže na grupi računa 48.

49 – Pasivna vremenska razgraničenja – Unapred naplaćen prihod (prihod koji će biti iskazan u budućem periodu), obračunati troškovi tekućeg perioda kod kojih obaveza plaćanja nastaje u budućem periodu i razgraničene obaveze za pdv se evidentiraju preko pasivnih vremenskih razgraničenja i na taj način omogućuju pravilno utvrđivanje finansijskog rezultata u bilansu uspeha.

1.3.4. Bilans uspeha

Finansijski izveštaj koji prikazuje uspešnost poslovanja preduzeća kroz prikazivanje ostvarenih prihoda i rashoda i izvedenog finansijskog rezultata naziva se **bilans uspeha**. Ukoliko su ukupni prihodi veći od ukupnih rashoda ostvaren je dobitak, i obrnuto veći ukupni rashodi od ukupnih prihoda prizvode gubitak poslovanja.

Bilans uspeha se, kao i bilans stanja, može predstaviti jednostrano ili dvostrano. Dvostrani, horizontalni pregled, koji je naziva još i format slova T, podrazumeva da su sa jedne strane prikazani rashodi, a sa druge strane prihodi. Na manjoj strani se knjiži razlika između prihoda i rashoda, što znači da se dobitak knjiži na strani rashoda, a gubitak na strani prihoda, kao što je vidljivo na sledećem prikazu.

Tabela 1. Dvostrani prikaz bilansa uspeha preduzeća

Bilans uspeha - dvostrani prikaz	
Rashodi	Prihodi
Poslovni rashodi	Poslovni prihodi
Finansijski rashodi	Finansijski prihodi
Ostali rashodi	Ostali prihodi
Dobitak	Gubitak

Dvostrani pregled omogućuje korisniku pregledan uvid u sve vrste prihoda i rashoda. Međutim, nisu uočljivi međurezultati poslovanja (poslovni rezultat, finansijski rezultat i ostali rezultat).

Jednostrani, vertikalni pregled ili format liste je češće korišćen u praksi i podrazumeva sagledavanje najpre poslovnih prihoda, poslovnih rashoda i poslovnog rezultata, zatim finansijskih prihoda, rashoda i rezultata, i na kraju ostalih prihoda, rashoda, bruto i neto rezultata poslovanja.

Bilans uspeha može da se sastavlja po metodi ukupnih troškova i metodi prodatih učinaka.

1) Metoda ukupnih troškova sagledava ukupne troškove po vrsti troška u određenom vremenskom periodu. S obzirom da se sagledavaju troškovi perioda, vrednost zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda se u finansijskom računovodstvu vode samo preko iskazivanja promene njihove vrednosti (povećanja ili smanjenja). U pogonskom računovodstvu se ovi troškovi vode kroz obuhvatanje direktnih i indirektnih troškova, izračunavanje cene koštanja i iskazivanje vrednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda.

Iskazivanje promene vrednosti zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda može se vršiti na strani prihoda ili na strani rashoda u bilansu uspeha.

Tabela 2. Iskazivanje promene vrednosti zaliha nedovršene proizvodnje i gotovih proizvoda

<i>Primer 1: BU u formi liste sa korekcijom zaliha na strani rashoda</i>	<i>Primer 2: BU u formi liste sa korekcijom zaliha na strani prihoda</i>
1. Prihodi od prodaje	1. Prihodi od prodaje
2. Ostali poslovni prihodi	2. Povećanje vrednosti zaliha
3. Poslovni prihodi (1+2)	3. Smanjenje vrednosti zaliha